

AUSTRO-UGARSKI RATNI IZVJEŠTAJ.

Beč, 1. (D. u.) Službeno se javlja: Istočno je od Asiaga navalio Talijan četiri puta proti našim novim položajima. Svaka se je navala izjalovila već u vlastitoj vatri u najteže gubitke po protivnika. U bojevima na 28. i 29. siječnja osobito se je odlikovala jegarska strijeljačka pukovnija br. 6 i pučkoustaska pukovnija br. 6, plenzjska strijeljačka pukovnija 7, moravska pučkoustaska pukovnija br. 25, treći bataljun 2. pukovnije tirolskih carskih strijeljaca, kao i tirolski pučkoustaski bataljuni br. 168 i br. 171. Poglavica generalnog stožera.

NJEMACKI RATNI IZVJEŠTAJ.

Berlin, 1. siječnja. (D. u.) Iz velikog glavnog stana javlja:

Zapadno bojište.

Naši su izvidnički odjeli dopremili iz engleskih položaja u Flandriji zarobljenika i strojevnih pušaka. Uz gistu je naglu ostala topnička djelatnost na čitavoj fronti neznatna.

Talijansko bojište:

Na visoravni Asiago živahna topnička borba. Sa Monte di Val bella i Col del rosso poduzeli su Talijani četiri puta nove navale sa jakim silama. Ove su sve svaki put skršile u vatri austro-ugarskih položaja.

S ostalih ratišta ništa novo.

Prvi majstor glavnog sjela Ludendorff.

NEPRIJATELJSKI IZVJEŠTAJI.

Talijanski:

30. siječnja. Hrabre su čete u okolici zaravnika s uspješima okrunile svoj potihvat, koji su dne 27. siječnja istočno od Asiaga bile započele. Osvojile su utvrđene položaje zapadno od doline Frenzella na večer 28. siječnja i ustrajale velikom odvažnošću na Col del rosso i na Col dell'Echele kod česa su potisnule protivnika, protjerale ga natrag u okolici Sasso rosso i mnogobrojne neprijateljske protunavale golim oružjem odbije. Jučerašnji je dan bio naš uspjeh proširen osvojenjem Monte di Val bella. Neprijatelju zadani su gubici veoma veliki. Dvije su divizije bile gotovo potpuno uništene. Piljen još nije pobrojen. No znade se već, da se sastoji osim od 100 časnika i 2500 momaka kao zarobljenika još i od 6 topova raznog kalibra, preko 100 strojevnih pušaka, velikog broja minometa, više tisuća pušaka i velike množine municije i pribora svake vrste. Neprijateljsko je topništvo žestoko bombardovalo osvojene položaje. Mi smo proveli na objekte u velikoj udaljenosti brzu i snažnu usredotočenu vatra. Neprijateljski su ljetaci poduzeli veoma mnogo izvidničkih i ofenzivnih ljetova. Naši su ljetaci ubrzo navalili na neprijatelja. Naši ljetaci i dobro naperena je vatra naše zračne obrane sasrijelila tečajem obiju posljednjih dana 17. neprijateljskih ljetala. Tečajem bojeva od 28. i 29. siječnja je junačka brigada Brassera (151. i 152. pješ. puk.) ponovno odličnost svojih četa i priborila svojim zastavama novu slavu. Nasrtajni odjeli 1, 2 i 16. bersalijerska brigada (14. i 20. pukovnja) sa svojim nasrtajnim odjelom br. 4, zatim 5. bersalijerska pukovnija, bataljuni alpina iz doline Adiže, Stilvio, Monte Balde i Tirano krasno su ispunili svoju zadaću i pokazali se na vrhuncu svojih staroslovnih predaja.

31. siječnja. U okolici zaravnika, u istom predjelu, gdje su čete prve armade ovih dana provele bile sjajne akcije, nastavile su naše čete svoj odriješit sunak na jugu od Asiaga i zapadno od doline Frenzella. One su popravile onomadne zaposjednuto ozemlje i proširile put sjeveroistočno od Col del rosso. Naše su baterije držale stražnje crte našeg protivnika pod vatrom i bombardovale neprestano mjesta, kojima je morao prolaziti. S ostale se fronte javlja o znatnoj djelatnosti topništva u dolini Lagarino, između Posine i Astica, o izjalovljenju pokušaja jake jedne neprijateljske patrolje na desnoj obali Adiže, zapadno od San Marco, i o srečnoj provali jednoga od naših odjela, koji je zaplijenio dva puščana stroja i provalio u neprijateljski jedan jarak zapadno od Monte Asolone. Naši i saveznički su zračni ljetaci stekli iznovice sjajnih pobjeda i sasrijelili u svemu sedam neprijateljskih ljetala; jedno je od ovih bilo oboreno od naših ljetala, na koje je pokušao bio da navali, dok su ova s uspjehom bombardovala naj-

važnije spojne crte na zaravanku Asiaga. Daljnja su dva bila oborena po skupinama naših lovnih ljetala između Costalunge i Monte Melago; druga četiri sasrijeljena po engleskim ljetalima između Ornella i Oderza na lijevoj obali Plave.

Radnička stavka u Njemačkoj.

Monakov, 31. (D. u.) Kako javlja list „Münchener Neueste Nachrichten“, nije se stavkaški pokret u Monakovu tkozna kako razmahao. Demonstracijoni su ophodi iza raznih skupština protekli mirno. Agitacije, da se i lončari i tiskari povuku u stavkaški pokret, dosad su se izjalovile.

Berlin, 1. (D. u.) Jučerašnji su izgredi potaknuli vladu, da poduzme proti daljnjem proširenju stavke potrebite mjere, koje su se odmah pokazale uspješnima. Čini se, da se stavka dalje ne širi. Jučer je na večer službujući časnik dvorske straže uz bubnjanje proglasio na dvorskom trgu poostreno opasne stanje za Veliki Berlin i zaprijetilo se najoštrijim mjerama za slučaj budu li se izgredi opetovall. Vrhovni je zapovjednik u markama istodobno izdao proglas, kojim opominje pučanstvo, neka se okani smetanja mira i javnoga poretka, jer će se isto ugušiti svim sredstvima. Polmunce je zabranjeno sudjelovanje kod sastanaka.

Berlin, 1. (D. u.) Socijalno-demokratski list „Vorwärts“, koji je kroz tri dana bio zabranjen, smio je danas opet da izadje. Tramvajski je promet i sav ostali promet opet u toku. I inače se na ulicama ne opaža ništa izvanredno. Broj je stavkaša bio jučer naveden sa 180.000, a to je samo četvrtina u Berlinu zaposlenik radnika. Iz vana nije javljeno ni o kakovim znatnijim događajima. I u Hamburgu i u okolici su uspostavljeni ratni sudovi i zabranjeno sakupljanje kao i povorke. Stavka se je ondje nešto malo proširila. Vijesti iz Poranjske i Westfalske glase neprestano povoljno. I u Halle bje prolazno nastala stavka opet dovršena i posao općenito opet poprimiten.

Berlin, 31. Wolffov ured javlja: Jutros se je sastala u Charlottenburgu veća množica ljudi, koju su redarstvenici rastjerali. Kod toga su padali s jedne i druge strane hici, uslijed česa je bio jedan stražmeštar na smrt ranjen. Kasnije je došlo u Moabitu do strka, tečajem kojih su bila ranjena četiri redarstvenika i šest stavkaša. Više je tramvajskih kola bilo prebačeno. Dosad su uapšene 42 osobe.

Stavka u Trstu.

Trst, 1. (D. u.) Sinoć je primio namjesnik izaslanstvo tršćanskog radništva pod vodstvom narodnog zastupnika Pittonija i podao obzrom na stavku izjavu u smislu nedavne izjave ministara bečkom radništvu, te pozvao radništvo, da se bezodvlačno prihvate opet posla. Nakon toga su obdržavalo radničko vijeće i pouzdanici radništva u noći sjednicu, u kojoj bje zaključeno, da se na stavkaše izda proglas s pozivom, da se sjutra, dne 2. veljače, prihvate opet posla. U današnjem izvještaju radničko vijeća pripućuje ovo u tom smislu proglas sa pozivom, da sjutra opet započnu sa poslom.

Iz Rusije.

Stockholm, 31. U Moskvi je centralna zgrada radničkog vijeća bila paklenskim strojem dignuta u zrak. Sve osobe, koje su se nalazile u njoj, bile su poubijane, a ceste daleko naokolo razorene. Željeznice i svi promet miruju. Svaki se čas očekuje, da će buknuti preturevolucije.

IZ FINSKE.

Helsingfors, 31. (D. u.) P. b. a. Ovdje je bila proglašena vlada radnika i seljaka. Ruski vojnici nijesu sudjelovali kod pokreta, no sve to bivaju ondje, gdje imade bijela garda vlast. neprestano razoružavani.

* Kamenev u Parizu i Londonu Listovi „Progress“ i „Nouveliste“ javljaju, da će ruski izaslanik kod mirovnih pregovora u Brestu Litovskom, maksimalista Kamenev, stići doskora u Pariz i London te izvijestiti zapadne vlasti o stanju mirovnih pregovora. No ne zna se još, da li će ga ondje službeno primiti.

Iz slavenskog svijeta.

Demolirana Šusteršićeva štamparija. Prošlog petka oko 6 sati na večer sakupilo se na Dunajskoj cesti pred štamparijom, koju je nedavno kupio zem. poglavar dr. Šusteršić, veliko mnoštvo ljudi, koje je kliučki protiv Šusteršića, počelo kamenjem bombardovati štampariju. Kad su porazbili prozore, provalili su u prostorije, izbacili slagare i rastepli sav slug za „Resnicu“. Policija je uapšila 5 osoba. Na intervenciju zast. dra. Ravnikara puštene su 4 još iste večeri.

Tko se brine za hrvatske novinare? Hrvatski novinari, koji su iskazali neprolaznih i neprocjenljivih zasluga svim staležima i cijeloj hrvatskoj kulturi, pokazivali su uvijek da za svoje uvjerenje znadu trpjeti, podnositi progone i unatoč svemu tomu, podržavati narodni otpor. Pa ipak — oni su za svoje starost i nemoć potpuno neosigurani. Društvo prema našim novinarima ni izdaleka ne vrši svoju dužnost. Potrebno je stoga, da sve imućne ustanove, svi bogati pojedinci itd. doprinose što veće svote za mirovni fond hrvatskih novinara, kako bi im poslije dugogodišnjega napornoga rada bila osigurana starost i kako bi bili opskrbljeni u slučaju nemoći. No osim par ustanova i pojedina naca slabo se dosada tko javio prinosom u ovu plemenitu i narodnu svrhu. Oslg ranjem novinarskih egzistencija naša bi štampa još bolje mogla vršiti svoj zadatak. Kod Čeha se javnost bez razlike i te kako brine za svoje novinare. Najbolji njihovi pjevači (E. Destinova, Em. Burian itd.) priredjuju koncerte za češke novinare. („Hrv. Rječ.“)

U Hrvatskoj je položaj još uvijek maglom obavijen. Koalicija šuti, frankovci mešetare, novine polemizuju, a narod čeka. Položaj Hrvatske prema Ugarskoj nije sigurno tako jednostavan, kao što je austrijskih pokrajina prema Beču. Dok radikalna politika slavenskih naroda u austrijskoj polovini može samo da poluču uspjeha, radikalizacija hrvatske politike dovela bi do preloma sa Peštom. A onda komesari, frankovačka vlada, tiranija sa svim eventualnim posljedicama. Radi se dakle o tom: Da li je u Hrvatskoj prikladnija politika kompromisa i tobožnjeg prijateljstva s Madžarima ili je bolja radikalna politika, koja vodi do preloma. I u samim redovima koalicije nalazi se mnogo pristasa radikalne politike. Da li će ovi ovi pokušati da učine natlak na ostale, kako bi se pokrenula odlučna borba proti svakom sakatom kompromisu, nije poznato. Svakako i u Hrvatskoj vrije. U savezu s tim komešanjem tvrde peštanski politički krugovi, da bi morao hrvatski ban odstupiti, jer da vladajući krugovi u Ugarskoj nijesu zadovoljni s njim, budući da nije potlačio zadnjih demonstracija, koje su se u Zagrebu obdržavale proti Madžarima.

Slaveni kod glasovanja u austrijskom parlamentu. Poznato je, kako je vitez Seidler izmakao pred opasnošću, koja mu je prijetila, da ne će naime zastupnička kuća uzeti na znanje njegova govora. Situaciju su spasili i ovog puta Slaveni i to: Poljaci, od kojih je glasovao za Stanjekov predlog samo zastupnik Kubik, „da spasi čast poljskoga naroda“, Ukrajinci i Jugoslavenci, od kojih, kako piše „Venkov“, došao je samo veoma skromni broj! Dalje piše „Venkov“: „Ali i dobru stranu imade tok toga glasovanja u tome, da je ponovno pokazao, da će se Ceski svaz u prvom redu opirati o svoju vlastitu silu, koja leži u njegovoj konsolidaciji“. Što ima da to znači? Odnosi se to doduše u prvom redu na Poljake i Ukrajince, koji ponovno i ponovno dokazuju, kako su uistinu sićušni, baš onako, kao što su Wolff i Seidleri. Ali između redaka može se čitati još nešto: Jugoslavenski zastupnici nijesu vršili svoje dužnosti. Prispio ih je „samo veoma skromni broj“. Nema ni riječi o češko-jugoslavenskoj uzajamnosti, nema ni riječi priznanja Jugoslavenima. Taj „veoma skromni broj“ i ono „opirati se samo o svoju vlastitu silu“ više na vas glas, spočituje jugoslavenskim zastupnicima njihovu nemarnost. U doba, koje sami ti narodni zastupnici ističu za najvažnije, gdje se odlučuje o našem biti ili ne biti, jugoslavenski zastupnici ističu svoju mlitavost i nezobilnost: Zar je čudo onda, ako ni vladu ne računaju sa Jugoslavenima kao ozbilnim protivnicima, kad vidi, da oni sami ne shvaćaju ozbiljno svojih zahtjeva. U današnje doba ta je mlitavost zločin.

koji počinjaju narodni zastupnici prama narodu, kojega zastupaju. — Tirolski su talijanski zastupnici glasovali za Stanjekov predlog, dok su s Nijemcima — kao uvijek — glasovali goriški zemaljski poglavar dr. Faidutti i dr. Bugatto, koji bi morali biti zahvalni za svoje mandate slovenskim goričkim izbornicima.

Štiti na mirovnim pregovorima u Brestu Litovskom? Petrogradski list „Novoje Zizn“ javlja, kako brzoprijavljaju iz Kopenhagena, da će osim izaslanika iz Besarabije doći na mirovne pregovore u Brest Litovski i izaslanici samostalnih država Sibirije, Turkestana i Donskog područja, a kako javlja isti list, imala bi se nalaziti na putu u Brest Litovski i tri zastupnika Srbije.

Jugoslavija i Italija. Nedavno je prošla novinama vijest, koja je vrlo upala u oči. Milanski „Corriere della Sera“, list dosada imperijalistički, zagovara u posljednjim brojevima sporazum sa Jugoslavenima i kaže, da „u interesu toga sporazumka moraju obje strane biti pripravne na bolne žrtve.“ Engleski listovi javljaju sada, povodom boravka tal. ministra-predsjednika Orlando u Londonu, da se sadašnje konferencije odnose na antantni odgovor Czerninu i Herllingu, koji bi odgovor antanta htjela dati suglasno. Ujedno se te konferencije odnose na to, kako da se talijanski ratni ciljevi dovedu u sklad sa ciljevima ostalih saveznika. U tu je svrhu tal. min. pred. Orlando konferirao sa zastupnicima Jugoslavenskoga odbora u Londonu. Italija će prema pouzdanim informacijama nakon ove konferencije udariti drugim putem, a i antantine će vlade omogućiti zajedničku izjavu, koja će biti u skladu sa ratnim ciljevima Italije. U londonskim se konferencijama radi o tome, da se sporazumiju antantine vlade glede skladnijeg zajedničkog ratnog programa, koji se doselje nije mogao polučiti polmence gledom na raznoliko mišljenje o jugoslavenskom problemu.

Poljaci se zahvaljuju dr. Stranskomu. Javili smo već, kakovu je muževnu i otvorenu riječ izrekao dr. Stransky u austrijskoj delegaciji o uređenju jugoslavenske i poljske države. Kao izražaj zahvalnosti primio je dr. Stransky ovaj telegram: Za obranu prava poljskoga naroda u austrijskoj delegaciji, izražuje stanovništvo grada Krakova, sakupljeno u broju od nekoliko tisuća glava dne 26. siječnja, vam, velečijeni gospodine zastupniče, riječi zahvalnosti. Predsjednik skupštine Vl. Tetmayer, dr. Marijan Twarzewski, dr. Krajewski. — Zanimivo je — pripominje „Venkov“ — odakle ovo prenosimo, da je na istoj skupštini bio proglašen vitez Bilinski za izdajicu poljske stvari.

Bugarska i njezini ratni ciljevi. C. kr. dopisni ured snopćuje danom 31. siječnja: U jučerašnjoj je sjednici sobranja držao ministar, predsjednik Radoslavov govor o ratnim ciljevima Bugarske i njezinom sudjelovanju kod mirovnih pregovaranja sa Rusijom. Ministar je predsjednik uputio na to, da svi narodi čeznu za mirom, da i Bugari čeznu za mirom, ali za časnim mirom, koji će biti pečatom njihovog narodnog jedinstva. Pripojenje Dobruđe, Morave i Makedonije materi Bugarskoj ne stoji ništa u protuslovlju sa mirovnom lozinkom „nikakvih nasilnih proširivanja područja i slobodno pravo samoodređivanja naroda“. Ostvarenje bi ove narodne volje imalo bugarsko izaslanstvo da brani u Brestu Litovskom, te ga je zaisla dosad uspješno i branilo. Ministar je predsjednik Radoslavov opovrgnuo zatim prije nekoliko vremena proširenu vijest, prema kojoj da je između Rusije i Bugarske rat već dokrajčen i opet uspostavljen status quo ante bellum (stanje prije rata). Ministar je predsjednik naglasio konačno poteškoće, koje potječu iz nejednolichnosti protivničkih izaslanstva, no izrazio je čvrstu nadu, da će pregovaranja dovesti konačno do posebnog mira sa Rusijom, koji će nam približiti sveopći mir. Govor je ministra-predsjednika bio prihvaćen živahnim odobravanjem. Svi su daljnji govornici, i oni od oporbe, izjavili, da njihove stranke bezobzirno pristaju uz program narodnog sjedinjenja, kako ga je ocrtala bila vlada.

Političke vijesti.

Boljševičko geslo: „Pobuniti centralne vlasti“.

„Vossische Zeitung“ piše: Na temelju mnogobrojnih vijesti, koje su prispjele iz raznih strana, imamo danas u ruci sve dokaze, da vascijena mirovna politika boljševika ide u prvom redu za tim ciljem, da bi se na cijelom svijetu započelo sa sveopćom svjetovnom revolucijom. Tim putem misle boljševici doći do sveopćeg mira, i to do mira, kojeg bi mogli ljepše iskoristiti u svoje svrhe, naime da bi porevolucionirali središnje vlasti. Misle, da će to postići doktora. U nadi ih jača ponašanje radikalnih

stranaka u Njemačkoj i Austro-Ugarskoj. Generalni štrajk u Austro-Ugarskoj bio je njihov prvi uspjeh na tom putu. Prama vjerodostojnim vijestima su vijesti o tom generalnom štrajku u Austriji kao što i vijesti o sličnim pokretima u Njemačkoj, po boljševicima radosno proslavljene kao početak revolucije u državama središnjih vlasti. Zavisu o njemačkim zastupnicima u Brestu Litovskom, da ovi razjasne Rusima, kako je Njemačka dosta čvrsta, da bi mogla podnesti i prekinuće pregovora, te da nije sklona, da se daje i nadalje voditi za nos po ruskim pregovarateljima. („Venkov“.)

Radnicima Pule!

Uslijed zahtjeva radnika radi uređenja odnosa plaće i rada, imao je odbor izabran od radnika, od dne 26. do uključivo 31. januara, pregovore sa oblastima mornarice i mjesnim oblastima, koji su pregovori dosada doveli do ugodnog rezultata za radništvo.

I. C. i kr. arsenal obećao je dosada radnicima poprečnu povišicu od 50 posto njihovih plaća. Nu pregovori nijesu još zaključeni. Isti će se dovršiti u Beču kod ratnog ministarstva. Kao zastupnik radnika sudjelovat će ovim pregovorima u Beču, zastupnik zastupničke kuće Domes. Do konačnog uređenja pitanja plaće, doznačit će se radnicima povišica za 30 posto i to od 1. oktobra 1917. dalje. Za radnike narodnog ustanka bilo je od strane ratnog ministarstva priznato uređenje na temelju načela, koje vrijedi za druge radnike c. i kr. mornaričkog arsenala. U provedenju ove odluke bit će utanačene također pojedine kategorije plaća za radnike narodnog ustanka.

II. Za radnike općinskih zavoda su već pregovori zaključeni, te biva radnicima osigurano sljedeće:

1. Općinski zavodi pilna i elektrike: povišica plaća 16 h na uru za zanatliju, a 10 h za pomoćne radnike. Radnja u nedjelju do 10 sati dopodne biva računana radnicima, koji nijesu zaposleni neprekidno, sa 30 posto preko normalne plaće na uru.

2. Ratni doplaci: Ratni doplaci bit će povišeni od K 1.30 na K 3— dnevno. Radnicima, koji ne primaju hrane u radničkoj kuhinji, bit će doznačen doplatka za hranu u iznosu od K 1.32 dnevno.

3. Doplaci za bolest: Doplaci za bolest, koji su sada, ostaju u kreposti i za buduće, te bivaju preneseni i na neoženjene radnike.

4. Doplaci za troškove dobave: Svakom radniku biva doznačen doplatka za nabavu radnog odijela u iznosu od K 100. Za tekuću godinu morat će ravnateljstva općinskih zavoda brinuti se, da radnicima, koji imaju pravo, budu izručena radna odijela besplatno.

5. Povratak radničkih obitelji: Što se tiče povratka radničkih obitelji, osigurao je c. kr. tvrdjavni povjerenik, barun Hohenbruck, da su već poduzete sve mjere, da se omogući čim prije povratak radničkih obitelji.

6. Za radnike općinskog gradjevnog ureda vrijedi sve, što je prije navedeno.

III. Radnicima električkog tramvaja: Radnicima, koji su zaposleni u službi tramvaja biva dana povišica plaća:

1. Vodjama 30 posto, a voditeljama motora 40 posto. Zanatlijama i drugim radnicima isto tako 40 posto.

2. U pogledu plaće bivaju žene izjednačene sa muškarcima.

3. Za službu između 9 sati na večer i 6 sati ujutro, bit će radnicima, što su zaposleni u službi po cestama tramvaja, dan doplatka za noćnu službu od 100 posto.

Radnici Pule!

Odbor po Vama izabran ujedno sa zastupnikom Franom Domes-om i tajnikom metalurških radnika, Elijom Chlussi, je ispunio vjerno svoju dužnost, te je Vaše interese zastupao, branio i čuvao. Već sedmicu dana pregovarano sa oblastima, te Vam ovime priopćujemo rezultat ovih pregovora. Radništvo je Pule u pravnom i ekonomskom pogledu postiglo mnoge stvari, kojih dosada nije imalo. Nu pregovori nijesu

jošte potpunoma zaključeni za radnike c. i kr. mornaričkog arsenala, za radnike narodnog ustanka i za radnike brodogradilišta „Cantiere Navale Triestino“.

Uredjenje uvjeta radnje je blizu i za ove radnike. Mi Vas molimo, da imate prama nama povjerenje, te da budete mirni i disciplinovani. Nasi drugovi Domes i Chiussi su nam obećali, da će se povratiti u Pulu najkasnije do 14 dana, čim budu gotovi pregovori kod ratnog ministarstva, a da rasprave i uredi sva pitanja tičuća se interesa radnika.

Pristupite svi u dotična radnička društva. Putem ovih društava hoćemo u buduće braniti naša prava i naše interese, nu hoćemo također preuzeti sve dužnosti, što nam ih nalažu interesi općenitosti.

Pula, dne 1. veljače 1918.

Bratskim pozdravom:

Radnički odbor.

Domace vijesti.

Iz gradske aprovizacije. Od sljedećeg ponedjeljka počevši početak će se dijeliti za prvu polovicu mjeseca veljače određena količina brašna, koja je bila određena na temelju najnovije odredbe ureda za pučku prehranu u buduće, i to mjesečno po 4.6 kilograma za gradsko i seosko pučanstvo, i po 7 kilograma mjesečno za one, koji teško rade. Za prvu polovicu mjeseca veljače izdat će se dakle 1.3 kilograma krušnog brašna i 1 kilogram kukuruznog griza uz jedinstvenu cijenu od 94 filira po kilogramu za gradsko i seosko pučanstvo, te 2 kilograma krušnog brašna i 1 pol kilograma griza za one, koji teško rade. Prodavat će se u prodavaonici na trgu Lissa i u ulici Alberto, i to ovim redom: U ponedjeljak kupuje isključivo seosko pučanstvo; u utorak: od broja 1—2000 u prodavaonici na trgu Lissa i od broja 2001—3000 u prodavaonici u ulici Alberto; u srijedu: od broja 3001—5000 na trgu Lissa i od broja 5001—6000 u ulici Alberto; u četvrtak: od broja 6001—8001 na trgu Lissa i od broja 8001 dalje u ulici Alberto. Radi nestašice papira poziva se općinstvo, da donese sa sobom vlastite vreće ili slično. Kod izdavanja će se brašna otkidati prvi odrezak.

Sabirni arci za našu srednju školu u Puli, mogu se podignuti kod uprave našeg lista, a oni, koji nemogu pristupiti, dostalno je, da se jave dopisnicom.

Srećko III. razreda austrijske razredne lutrije mogu se dignuti kod tvrtke Jos. Krmpotić u Puli do uključivo 12. veljače 1918.

Zastupnik istarskih konzumnata. Tvrdjavni povjerenik saopćuje: C. kr. savjetnik pokrajinskog suda, Spiro Peručić u Puli, bio je pozvan od c. kr. Namjesništva kao zastupnik istarskih konzumnata u pokrajinsko gospodarsko vijeće za Primorje.

C. kr. glavno skladište duhana položilo je kod ureda za ratnu skrb u ime dobrovoljnih doprinosa trafikanata u Pulu za mjesec siječanj, 1918. iznos od 344 krune 87 fil.

Iz pokrajinske bolnice. Opetovano smo istaknuli, da nas u našem narodnom boju ne vode nikakvi imperijalistički motivi. Madžaru i Nijemcu priznajemo svoje, te ne znamo, za što bi glede Talijana činili iznimku. Ali to ne znači još, da smo pripravnici odreći se ravnopravnosti. Pretežna je većina Istre slavenska, ali za pokrajinsku bolnicu kao da nema uopće Slavena u Istri. Hrvatski se jezik u tom pokrajinskom zavodu ignorira kao u blaženo mrimo doba. Uređuje se potpunoma talijanski, natpisi su talijanski, liječnici ne poznaju, sa časnom iznimkom, našeg jezika itd. Bit će svakako u interesu obiju naroda, koji obitavaju našu zemlju, da se riješe vesporne točke na osnovi narodne ravnopravnosti i međusobnog poštivanja. Žele li naši susjedi živjeti s nama u slozi i u dobrim odnosajima, morat će se pokoravati načelima narodne strpljivosti i pravednosti, što će biti za njih i za nas od velike koristi.

Za istarske učitelje. C. kr. pokrajinskoškolsko vijeće za Istru u Trstu brzoprijavkom od dne 30. januara t. g. odredilo je, da imaju porezni uredi isplatiti aktivnim istarskim učiteljima i za mjesec februar dvostruku plaću, a umirovljenicima i sirotama iznos od 100 K, a to za to, jer se još nije uredilo pitanje skupaškog doplatka i državne potpore učiteljstvu.

Saobraćaj zasebnim omotima vojne pošte dozvoljen je pod opstojecim uvjetima također za ured vojne pošte mornarice u Puli.

Milodari za našu srednju školu u Puli. Preko uprave našeg lista položeni su sljedeći dopri-

nosi: Saku
je li č me
u Pulu, K
Gabrijelij
Rajčić sud
Orbanić; p
slav Germ
Dinko Vol
sudac, Mir
oficijal, Gu
asistent, A
pomoćnik,
Sakup
društva pu
Martina Ro
Božo Opla
rasprodaje
ukupno K
Jedna
je kroz mj
vrijednih
K 746.92,
imena don
hude čast
Ukupno K
sveukupno
školu u P
Prodav
prodavat
imadu da
broja 550

Zaht
Pišuci o
Trstu, ob
Trstu slij
Goričkoj
nesmiju n
rovnihi pr
htjeva pe
pravo za
osvojenim
če otvore
o toku m
ništva pr
to, da pr
se obvez
što je nu
Goričkoj
redovitijo
lijeva, ta
dijeliti pu
dalje se
čala, pro
te da ga
razdijeli
sve, kako
općine u
sveopćeg
cielnog i
izbornim
Istri i Go
njegovog
nesmetan
krajina.
vede već
za držav
zemljama
Ako vlad
pomiruju

Kod h

Bilo
to godin
sunce je
radje je
predratn
ravnicom
kojeg č
mrlo. Sv
čina. Al
vručinu,
bih doš
obrisao
mogao d
Hrvatima
hrvatsku
hijučji.

Kad
Moravsk
sam nek
vatskoj
da će to
sam se
nakon o
mački sa
htlo sam
rastresen
doznao
tek 4 sa
sela. Tra
njemačko
mačko-č

Subota 2. veljače 1918.

nosi: Sakupljeno po gosp. Josipu Gabrijeviću među c. kr. činovnicima kotarskog suda u Puli, K 57.— Darovaše: po K 10: Josip Gabrijević; po K 5: Kosta Maružić sudac, Ivo Rajčić sudac, Ante Slavič, prislušnik, Liberat Orbančić; po K 4: Bartul Sulina oficijal, Vjekoslav Germ oficijant, Antun Andrijičić; po K 3: Dinko Volarić oficijant; po K 2: Hugo Karaman sudac, Mirko Stipanović oficijal, Egidij Dongetti oficijal, Gustav Fio oficijant; po K 1: Petar Tosi asistent, Antun Bacchia oficijant, Gjuro Perčić pomoćnik, Vjekoslav Zanetić.

Sakupljeno po gosp. Šabalji u veselom društvu puljskih Jugoslavena u gostioni gosp. Martina Rosande u Vinkuranu K 44.— Gosp. Božo Oplanić polaže kao zaslužbu 60 posto od rasprodaje glasnika, i tome nadodaje sam K 1, ukupno K 4.— Polaže g. Delta K 17.—

Jedna skupina naših prijatelja škole, položila je kroz mj. siječanj K 288.— Ta uzorna skupina vrijednih rodoljuba, položila je već do sad K 746.92, ukupno K 1034.92.— (Hvalevrijedna imena donijet ćemo naknadno). Takovim neka bude čast i hvala, a od sretno budućnosti plata. Ukupno K 410.—; zadnji iskaz K 47.269.44; sveukupno K 47.669.44. Naprijed za našu srednju školu u Puli!

Prodaja ribe. U slučaju, da prispije riba prodavat će se ona danas. Pravo kupovati ribu imaju danas vlasnici živežnih karata počevši od broja 5501.

Dopisi iz Istre.

Zahtjevi stavkajućeg radništva u Trstu. — Pišući o povodu i svrsi radničkog štrajka u Trstu, objavljuje „Sporočilo delavskog sveta“ u Trstu slijedeće: „Proletarijat u Trstu, Istri i u Goričkoj zahtijeva: 1. Zastupnici središnjih vlasti nesmiju nikako sprječavati uspješnog toka mirovnih pregovora, moraju se odreći svakog zahtjeva teritorijalnog značaja te izričite priznati pravo zalata demokratskog samoodređivanja osvojenim pokrajinama. 2. Vlada se obvezuje, da će otvoreno obaviještivati povjerenike radništva o toku mirovnih pregovaranja, priznavajući radništvu pravo, da svim svojim silama upliiva na to, da pregovori svrše brzo i uspješno. 3. Vlada se obvezuje, da će bezodvlačno poduzeti sve, što je nužno, da se radništvu u Trstu, Istri i u Goričkoj zajamči ekstenzibilni minimum i to sa redovitijom i izdatnijom dostavom živeža i ugljena, tako da će aprovizacijona komisija moći dijeliti pučanstvu neophodno potrebni živež. Nadalje se vlada obvezuje, da, kako je već obećala, provede energičnu rekviziciju čitavog živeža te da ga putem najbržih prevoza pravedno porazdijeli. 4. Vlada se obvezuje, da će poduzeti sve, kako bi se čim prije uspostavile autonomne općine u Trstu, Istri i u Goričkoj na temelju sveopćeg, jednakog, direktnog, tajnog i proporcionalnog izbornog prava, sa aktivnim i pasivnim izbornim pravom za ženske. Proletarijat u Trstu, Istri i Goričkoj neće više, da bi njihne upravljali njegovi razredni protivnici, koji su dosada skoro nesmetano vladali u svim općinama naših pokrajina. 5. Vlada se obvezuje, da što prije provede već obećano razvojničenje obrata, koji rade za državu, također u Trstu i u posestrimskim zemljama. (Tu je nekoliko redaka zaplijenjeno.) Ako vlada putem svojih zastupnika u Trstu poda pomirujuće izjave pogledom na navedene za-

htjeve, to se „Radničko vijeće“ sa svoje strane obvezuje, da će na stavkujuću masu upliivati u smislu, da se opeta povraća na posao. — Pučanstvo Trsta, Istre i Goričke, koje je tijekom tri i pol godine moralo za rat žrtvovati sve, drži, da ima pravo na to, da mu vlada poda poštene izjave pogledom na mir i poštenu obvezu pogledom na prehranu. (Opeta nešto zaplijenjeno.) — Radničko vijeće.

Iz Poreča primamo: I mi porečki Slavenci, odazvali smo se pozivu Hrvata za utemeljenje hrvatske srednje škole u tamošnjem gradu, te sakupili u tu svrhu malenu svoticu, koja neka pomogne do skorog uspjeha. Nek se sjete naši dragi čitatelji, da biva u ovdješnjem gradiću — talijanskom gnijezdu — veoma malen broj svjestih Slavena, te da je sabrana svotica zbog toga veoma povoljna. Sakupilo se je na inicijativu jedne ovdjašnje gospodjice, kojoj ide u prvom redu sva hvala! Darovaše: po K 20: Prečasni Mons. Vinko Orlandini; po K 10: Presvjetli Monsignor Dr. Trifun Pederczoli biskup, g. N. N., g. Stanko Medvešek, g. Antun Linardić, g. N. N., veleč. gosp. Mihovil Toroš, g. Oimar Pavlinić, veleč. g. Ante Gerolami, gosp. Anka Novak, gosp. Jelka Magašić; po K 5: gosp. Anica Kovačić, gosp. Josipa Vlašić, gosp. Wally Rusjan, gosp. Dinka Magašić i gosp. Niko Magašić; po K 2: g. Križan, g. Zapletal, g. Andrejs Vaclav, g. Katica Koraca; po K 1: Silla Mario, Franjo Farčić i Bendoricchio Andrej. Ukupno: 156 kruna.

Dokora hoćemo se iznova javiti, marljivo nastavljujući započeti rad i pozivljemo ovime sve Hrvate i Slovence naše tužne Istre e da nas i oni slijede u tom koraku.

Jedan ispravak. Iz Tinjana primamo: Istini za volju, molim Vas, da u Vašem ciljenju, listu kao odgovor dopisniku „Iz Tinjanštine“ izjavite slijedeće: Potpisano učitelju i njegovome kolegi bilo je junija 1917. od kompetentne oblasti naloženo, da preuzmu upravu aprovizacije u Tinjanu. Obojica su držali svaki svoju školu, a aprovizacijom smo se bavili za neobučnog doba. Mjeseca oktobra i novembra stigle su ovamo veće količine krumpira i repe, koje je trebalo razdijeliti narodu iz eljele općine Tinjan u Sv. Petru u šumi, gdje je željeznička stacija. Navala naroda iz tri podopćine: Tinjana, Kilege i Sv. Petra u šumi, bila je ogromna tako, da jedna osoba nije nikako mogla da obavi taj posao. Zato smo obadva zamolila gosp. mjesnog načelnika i predsjednika mjesnog školskog vijeća, da nas oslobodi od obuke, dok pridošlu hranu razdijelimo među narod. Gospodin nam je načelnik učinio u toj stisci po volji i naložio hrvatskim dvjema učiteljicama, da za to doba preuzmu cjelokupnu obuku u Tinjanu. Učiteljica Skert obučaje redovito na talijanskoj školi ženski ručni rad, a kroz neko je doba obučavala na toj školi i hrvatski jezik kao relativno obilatan predmet. Prema tome je ta učiteljica djeci na talijanskoj školi dobro poznata. Kad je bilo dosta prisutne hrvatske djece, spojila je učiteljica djecu jedne i druge škole i obučavala ju je samo hrvatskim jezikom u svim predmetima. Kad li pako bijaše broj hrvatske djece premalen, (za loših vremena), preuzela je tu djecu u svoj razred učiteljica Paglavce, a Skert je obučavala u talijanskoj školi ili kao zamjenica učitelja (Lukeža hrvatski jezik kao predmet ili pako ženski ručni rad, koji i inače obučaje. To se je zblilo pet, šest,

sedam puta za doba, dok se hrana porazdijelila narodu, a inače ne ima ni govora o zajedničkoj obuci obadjuju škola, ni uopće o inakoj obuci hrvatske učiteljice u talijanskoj školi. Na koncu pripominjem samo, da talijanske škole u Tinjanu ne bi nikada ni bilo, da su Tinjanci, među njima možda i gosp. dopisnik, obzirnije i taktičnije radili u vrtu narodnom. Ta je škola bila sistemizirana, a time i gotova prije imog dolaska u Tinjan. Da sam kroz svoje službovno (vrijeme prema svojim silama učinio sve i sva hrvatskoj školi na korist, mogu potvrditi kompetentni faktori bilo koje vrsti. Tko sam sebe hvali, taj se kašom hrani. No, samo to kažem, da sličnih dopisa ne bi bilo, da je možda i gosp. dopisnik u svom djelokrugu pred godinama onoliko radio hrvatsstvu na korist, koliko sam ja kao učitelj to učinio u svojoj školi. — Tinjan, dne 30. siječnja 1918. Sa odličnim štovanjem: Drag. Lukež, upravitelj škole.

Poruke iz uredništva.

Očevidac. Prekasno ste nam poslali, te je prama tome i bez vrijednosti. Javite se opet! Ivo Milošević. „Stavka“ je slavenska riječ, koja nadomješćuje tuđu riječ „štrajk“. „Krzmanje“ znači nešto posve drugo (neodlučnost, pasivnu rezistencu).

Vojničke vijesti.

Dnevna zapovjed lučkog admiralata broj 1.

od 1. siječnja 1918

Posadno nadzorstvo natporučnik Zellner. Lječničko nadzorstvo na N. V. h. „Belica“: Mor. štop liječnik dr. Kremer. Lječničko nadzorstvo u mornaričkoj bolnici: puč.-ustaški liječnik dr. Buzollé.

HRVATSKI LIST

prodaje se:

Vodnjan: Prodaja duhana A. DEBETTO.
Kanfana: Prodaja duhana TURČINOVIĆ.
Pazin: Papirnica NOVAK i prodaja duhana IVIČ.
Poreč: Prodaja novina MARTIN SREBOTH
Trst: Novinsko opravništvo G. FANO, knjižara i papirnica GORENJEK & Comp.
Buzet: D. SIROTIĆ.
Volosko: M. STIRN.
Lovran: A. BASSAN.
Kastav: L. JELUŠIĆ.
Tinjan: ĐUSAN DEFAR.
Cerovlje: JELE GRAH.
Sv. Petar u Šumi: JOSIP BANOVAČ.
Višnjan: A. GASPARIĆ-GRŽINA.

„Hrvatski List“ može se kupiti u našoj podružnici, ulica Franz Ferdinanda 3, naproti „Custozi“ već od 6 sati jutro dalje.

Kod hrvatske naseobine u Moravskoj.

Bilo je mjeseca lipnja godine 1915., nesrećne to godine evakuacije i persekucije. Popodnevo sunce je žarilo, te tko baš nije morao hodati, radje je sjedio u hladu i čitao kakav roman iz predratnog vremena. Na cesti, koja se je vijugala ravnicom, bilo je vidjeti u oveloj udaljenosti po kojeg čovjeka. Inače bilo je sve tiho, kao pomrlo. Svijetom vladala je nesnosna sparna vrućina. Ali ja se nisam obazirao na tišinu niti na vrućinu, ja sam se žurio za svojim ciljem. Kad bih došao pod koje drvo, zaustavio bih se, obrisao znoj i žurio sam se opet dalje. Nisam mogao dočekati čas, kad ću da budem među Hrvatima u Moravskoj, kad ću da dodjem u hrvatsku naseobinu i za to sam se žurio i ne hljući.

Kad sam pri evakuaciji Pule došao u južnu Moravsku, sjetio sam se brzo par članaka, koje sam nekada u starom „Viencu“ pročitao o hrvatskoj naseobini u Moravskoj. Izračunao sam, da će to biti negdje blizu moga boravišta. Počeo sam se pripravljati za put; češki sam se već nakon osam dana mogao sporazumjeti, a njemački sam već od prije nešto znao. No najprije htio sam posjetiti susjede-bjegunce, koji su bili rastreseni po okolnim selima. U jednom selu doznao sam, da je tražena hrvatska naseobina tek 4 sata hoda udaljena i da se sastoji iz triju sela. Trahten, u kojem sam to doznao, bilo je njemačko selo, na jer je ležalo na granici njemačko-češkog jezičnog područja, govorili su svi

stanovnici i češki. S našim bjeguncima počeli su se i sporazumijevati u češkom jeziku, jer naši su češki razumjeli koliko-toliko, ali njemački niti malo. Odlučio sam otputiti se već sutra k moravskim Hrvatima. Ta misao nije mi dala mira: Kako to kod njih izgleda? Kako ih je, kako su ovamo dospjeli? Sta je o tom u „Viencu“ pisalo, bio sam zaboravio. Ali za to sam u mašti vidio, kako tisuće hrvatskih obitelji negdje u XVII. stoljeću bježi pred Turcima iz Hrvatske u donju Ugarsku, a pak sve bliže k Dunavu. Končno nekoji prekoračuju i tu rijeku i preko sjeveroistočnog kuta Donje Austrije dolaze u južnu Moravsku i tu se usadjuju. Zapremiše čitav kotar mikulovski (Mikulov, Nikolsburg jest glavni grad kotara, u kojem se nalazi hrvatska naseobina) i dijelove susjednih kotara. Pomalo priučuju se životu u novoj domaji. Njihova naseobina nalazi se baš na koncu njemačkog jezičnog mora, ali ipak još u njem i koje čudo, da se vremenom ponjemčuju: najprije okrajnja sela, a kasnije i sredina, tako te danas ostadoše tek tri sela s hrvatskim narodnim karakterom. To je bila teorija, koju sam si u prvi mah stvorio i u duhu te teorije počeo sam smatrati trahtenske Nijemce potomcima starih Hrvata. Čim sam poznornije promatrao njihova lica, tim su mi se činila slavenskija, hrvatskija. Ele, rekoš si, moraju biti i nekoji jezični ostanci pri ruci, kad su se antropološki u tolikoj mjeri sačuvali. Počeo sam ih tražiti — našao sam ih. Za kakvog učenjaka-slavistu bili bi možda sumnjive vrijednosti, ali mene su dogmatički u mojoj teoriji utvrdili.

Dodje li čovjek nenadano u tudji, nepoznati

kraj i kad se u njem opet naglo, neočekivano namjeri na ljude svog jezika, onda mu se čini, kao da je prenesen iz pakla u nebo. Ja sam čeznuo za takovim nebom, da dodjem među naše ljude, koji su već stotine godina opustili Hrvatsku, ali hrvatski još uvijek govore. Sjutradan, rano iz jutra, krenuo sam na put, opskrbljen sa nešto novaca, hrane i — glavno — sa velikom bilježnicom. Takav put čovjek svaku sedmicu ne poduzima, pa trebam da si tu rijetku sreću zabilježim. Svako selo, kroz koje sam prošao, svaku rijeku i potok, brijeg i ruševine srednjovjeknih gradova zapisao sam u bilježnicu. U jednom selu opazio sam firmu: Bäckerei J. Kratschmar. Prema mojoj teoriji nalazilo se i to selo u nekadanjem hrvatskom području i ja sam odmah promislilo, da je „Kratschmar“ ponjemčeni „Křemar“ i napisao sam to u bilježnicu. Slično sam zabilježio firmu Helleschitzka kao Helešića, Syna kao Sina itd. — Sunce se je dizalo, a čim je bilo više, tim je i vrućina njegovih zraka intenzivnije ogrijavala krajinu i ljude. U podne bio sam u Brattelsfeldu, posljednjom njemačkom selu. Još jedan sat i bit ću u Gutenfeldu — među Hrvatima. Pitao sam, znade li bar neko hrvatski, mislio sam, da će u Brattelsfeldu biti barem kakva obitelj ili koji starac, koji se još sjeća jezika, kojim su — po mojem mnijenju — nekada svi u selu govorili. Ali nitko, nitko nije već znao hrvatski. Jedino trgovac, židov, da se može s Hrvatima iz Gutenfelda u njihovom jeziku sporazumjeti, nu k tomu nisam išao. Krenuo sam dalje.

(Nastavit će se.)

MALI OGLASNIK.

Prodaje se posjed u gradu KOPRIVNICI (Podravina) udaljen 5 časaka od kolodvora, sastoji se od plodne oranice, vinograda i kuće sa nus-zgradama. Svega do 4 rali. Adresa kod uprave.

POLITEAMA CISCUTTI.

Danas u subotu
velike kinematografske predstave
sa sljedećim rasporedom:

Saschin ratni tjedan br. 160

„ZRAČNI BOJEVI“

Veoma interesantna snimka njemačkih zračnih slika u dva čina

„ZLOKOBNI DODIR“

Vesela igra u 3 čina, u glavnoj ulozi Raul Becker.

Početak: u 2, 3:30, 5 i 6:30 sati pop.

CIJENE:

Ulaznica za parter i lože K 1.—; lože K 2.—; zatvoreno sjedalo —50 fillra; galerija —40 fillra.

Takodjer za djecu! Salonki orkestar.

Kino „Crvenog Križa“

Ulica Sergija broj 34.

Današnji raspored

Obličje na mjesecini

kriminalni roman u 5 čina iz strodnog vremena sa ROBERTOM WARWICK.

Početak: 2:30, 3:55, 5:20 i 6:45 s. pop.

Neprekidne predstave.

Ulaznica: I. prostor 1 K; II. prostor 40 fil.

Ući se može kod svake predstave.

Ravnateljstvo si pekliraje pravo promijeniti raspored.

Kupuje i prodaje

uz povoljne uvjete

svake vrsti pokućstva, živačih i drugih strojeva

poznata tvrtka

FILIP BARBALIC, Šleanska ulica.

Tapetarske radnje i popravke pokućstva obavlja brzo uz umjerenе cijene.

Cafe Tegetthoff

najveća kavana u Puli.

Ima na raspolaganje veliki broj austro-ugarskih, njemačkih i švicarskih novina, u hrvatskom, českom, njemačkom i talijanskom jeziku.

Veliki salon. - 5 biljara. - Točna poslužba.

Za mnogobrojni posjet preporuča se vlasnik.

Važno!

Važno!

Zamjena ratnih zajmova

ratno-zajmovne-osjegur. police

Pozor! Svaki vlasnik VII. ratnog zajma i prijašnjih emisija, lako svoje potpisavanje **bezplatno** bez ikakve pare gotovine i (do K 5000) odmah skoro **podvostruči.**

Primjer: Proti uloženju ratnog zajma sa n. pr. nom. K 2700-- lako dobije svak bez ikakvog rizika, odmah pravovaljanu, ratno-zajmovno-osjeguravajuću policu za po prilici

nom. K 5000--

Pojašnjenja daje: Osjeguravajući odio e. kr. aust. vojničke zaklade za udovice i siročad u Puli, trg Custozza br. 45, I. k., Jadranska banka, Podružnica Anglo-austro banke, Podružnica Kreditnog zavoda, Podružnica Depositne banke, Podružnica živnostenske banke u Trstu i **Kreditno i eskomptno društvo u Puli.**

ISTARSKA POSUJILNICA U PULI

registrirana zadruga na ograničeno jamčenje

ulica Carrara br. 4, vlastita kuća „Narodni Dom“.

Podružnica u Pazinu.

Prima uloške na štednju, te ih ukamaćuje sa

4 % kamata

Eskomptira mjenice uz najpovoljnije uvjete i daje zajmove na nepokretnine.

Uredovni satovi: od 9—12 prije podne i od 4—6 popodne.

Veliki izbor

umjetničkih razglednica

glasovitih naših umjetnika

dobiva se u papirnici

Jos. Krmpotić -- Pula

trg Custozza i u podružnici Fran Ferdinanda ul. 3.